

Placing Books on a Bima

Is it permitted to learn Torah with one's sefarim on the bima, given that it is intended for a sefer Torah?

3. שולחן ערוך ורמ"א אורח חיים סי' קנד סעי' ח
הארון וכל מה שעושים לספר תורה, מועיל בו תנאי להשתמש בו שאר תשמיש, אפילו דחול. הגה: ונהגו ליהנות בכמה הנאות מדברי קדושה, כגון: מטפחת של ספרים ושולחן שבבית הכנסת ומעילים של ספר תורה, וכתבו המעם משום דכיון שנהגו כן, ואי אפשר ליזהר, לב בית דין מתנה עליהם מעיקרא, כדי שלא יבאו בני אדם לידי תקלה, ואף על גב דלא התנו, כאילו התנו דמי. (תרומת הדשן סי' רע"ג ובית יוסף).

משנה ברורה שם סי"ק לה

ואי אפשר ליזהר – עיין בתרומת הדשן דמוכח שם דזהו דוקא בבית הכנסת, אבל לא בספר תורה של יחיד שיש לו בביתו.

4. מגן אברהם סי' קנד סי"ק טו

ואף על גב דלא התנו – ומוסיים בתרומת הדשן: "נדחקתי כדי לישב קצת מה שאין העולם נוהגין" – עד כאן לשונו. ומשמע שם דראוי לכל אדם כשמנדב דבר או להגזברים כשקונין, להתנות שיהיו רשאים להשתמש בהם.

5. שו"ת יביע אומר חלק ז אורח חיים סי' כו

(ג) אולם ראיתי להב"ח בתשובה (סי' יז) שנשאל אם מותר להשתמש בפרוכת שבלתה ונקרעה, ולעשות ממנה פריסה על העמוד שלפני השליח צבור להניח עליה הסידור והמחזור, וכן אם מותר לעשות ממנה פריסה לחופת התן וכלה, והשיב, שאמנם הפרוכת שלנו מקרי תשמיש דתשמיש, בין לרש"י ובין להתוספות מגילה (כו ב), שהרי אין אנו נוהגים להניח הספר תורה על הפרוכת, ולכן מותר לעשות ממנה פריסה על העמוד של שליח צבור להניח עליה סידור או מחזור, דהוה ליה עילוויא שמשמש בה תשמיש קדושה, אבל אסור לעשות ממנה חופה לחתן וכלה – עיין שם. ולכאורה זהו נגד דברי המגן אברהם שהתיר לעשותה חופת חתנים משום לב בית דין מתנה עליהם. אולם יש לומר שבמקום הב"ח לא נהגו עדיין מנהג זה להשתמש בפרוכת לחופת חתנים, ומכיון שיש על כל פנים על הפרוכת קדושת בית הכנסת, אין להשתמש בה לצורך הדיוט, אבל בזמן המגן אברהם שכבר נהגו כן, שפיר יש לומר שאחר שנהגו כן, לב בית דין מתנה עליהם. וכך כתב בשו"ת בית יהודה עייאש (חלק אורח חיים סוף סי' כז), דהאי טעמא דלב בית דין מתנה עליהם, והוי כאילו התנו עליהם מעיקרא, כמו שכתב הרמ"א (סי' קנד סעי' ח), לא מהני האי טעמא אלא להתיר מה שכבר נתפשט המנהג להקל, כגון להניח שאר ספרים וסידורים על בגד שמניחים עליו ספר תורה, וכן להשען על התיבה שמניחים עליה ספר תורה, וכיוצא בו, אבל בדבר שלא ראינו שנהגו להקל, מוקמינן ליה אדיניה, שאסור כל זמן שלא התנו בפירוש.

1. שולחן ערוך אורח חיים סי' קנד סעי' ו

אין עושין מתיבה כסא לספר תורה; אבל מותר לעשות מתיבה גדולה קמנה, וכן מותר לעשות מכסא גדול כסא קמנ; אבל אסור לעשות ממנו שרפרף (פירוש: כסא קמנ) לכסא; וכן מותר לעשות מוילון גדול וילון קמנ, או לעשות ממנו כים לספר תורה; אבל לעשות ממנו כים לחומש, אסור.

משנה ברורה שם סי"ק כו, כז

כז] מתיבה כסא – תיבה היא ארון הקודש. ואף דכסא הוא גם כן תשמישי קדושה, כדלעיל סי' ג, אפילו הכי אסור, דתיבה – הספר תורה מונח בה תמיד, וכסא – שהוא השלחן – אין נותנין עליו הספר תורה אלא לפעמים והוי הורדת הקדושה.

כז] כים לחומש – דהוילון משמש לפעמים לספר תורה גופא, כנ"ל; וחומש – אפילו אם הוא עשוי בגלילה, קדושתו קלה מספר תורה.

2. תרומת הדשן סי' רעג

שאלה: העולם נהגו ליהנות בכמה הנאות מן התיבה ומפות ומעילים של ספר תורה באקראי. יש צד היתר בדבר או לא?

תשובה: יראה דאם לא התנו עליהם בתחילה שיוכל לעשות בהן תשמיש, מילתא דפשיטא היא דאין צד היתר בדבר אפילו תשמיש עראי דאקראי, כדמוכח פ' בני העיר (מגילה כו ע"ב) ובכמה דוכתי, דאסור ליהנות ולהשתמש בתשמישי קדושה שום הנאה ותשמיש חול כל עיקר, ואפילו תשמיש קדושה אחרת קלה ממנה אסור. ואם כן אסור להניח שום ספרים על התיבה שמניחין עליו ספר תורה, או לכסות שאר ספרים במפות ומעילים של ספרי תורות. אמנם על ידי התנאים, שרי אפילו לתשמיש חול, כדמייתי אשירי מהירושלמי, דאם התנה על ארון הקדש, שרי לתת בו כלים. ואנן דלא זהירין בכל הני אפילו בלא התנאה נראה ליישב בדוחק, משום דהאידינא כמעט אי אפשר ליזהר לפי שיש לנו ספרי תורות רבות בבית הכנסת שיש להן הרבה מעילים ומפות, גם יש לנו ספרים רבים חומשים ומחזורים בבית הכנסת, ומאריכין אנן בשבתות וימים טובים בבית הכנסת בזמירות ובפיוטים מה שלא היה כן בימיהם, ולכך קשה מאד ליזהר שלא יניחו ספרים על התיבה, או שלא יטלו מעילים ומפות לכסות בהן ספרים, או גם שלא ישענו עצמם על התיבה וישבו על המעילים ומפות. ואמרינן בפרק ב' דקידושין (נד ע"ב) דאין מועילין בבגדי כהונה משום דלא ניתנה תורה למלאכי השרת, דאי אפשר ליזהר. ואף על גב דמשמע התם מפירוש רש"י דדווקא הנאת שונג שרי מהאי טעמא ולא מזיד, מכל מקום שמעינן מהתם דבכי האי גוונא חשיב אי אפשר ליזהר. וכיון דהכי הוא, לב בית דין מתנה עליהם כי היכי דלא ליתנו בהו איניש לידי תקלה. וכל מאן דיהיב כי הני מילי לבית הכנסת, אדעתא דחבר העיר וגדולי הציבור יהיב, ולכן מתנה שלא יחול קדושה עליהו כלל.